

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

พบบ้าง...

พฤติกรรมการก่อหนี้เกษตรกรอีสาน

งานสัมมนาประจำปี 2567

ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

9 กรกฎาคม 2567 ณ โรงแรมอวานี ขอนแก่น โฮเทล แอนด์ คอนเวนชัน เซ็นเตอร์

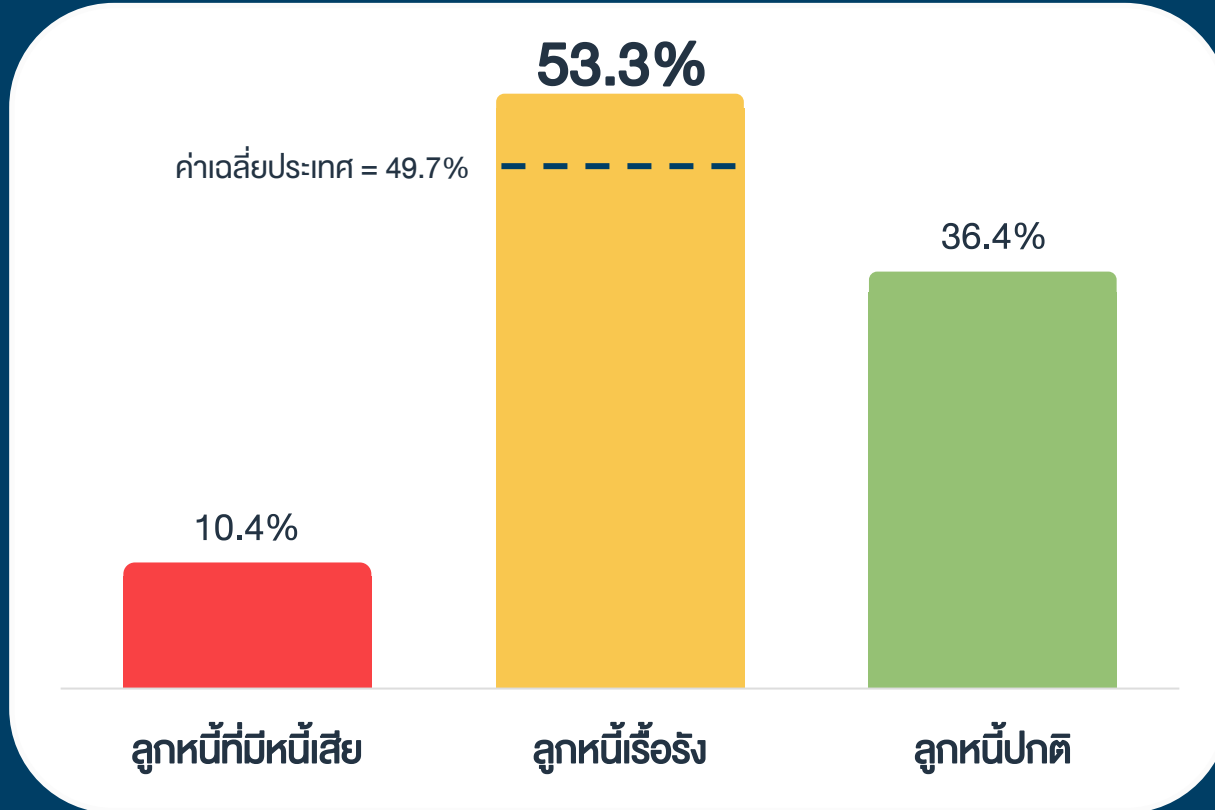
เกษตรกรอีสานส่วนใหญ่เป็นหนี้...

93%

มากกว่าครึ่งเป็นหนี้เรื้อรังที่มีโอกาสส่งต่อมรดกหนี้...

ที่มา: ข้อมูลสินเชื่อเชิงสถิติจากบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติ จำกัด (2560-2563) และวิเคราะห์ภายใต้โครงการสนามทดลองเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกรอย่างยั่งยืน

โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (โครงการฯ)

3 สาเหตุ สู่ปัญหา หนี้เรื้อรัง

01

รายได้และ
รายจ่ายของ
เกษตรกร

02

ทัศนคติและ
พฤติกรรม
ต่อการเป็นหนี้

03

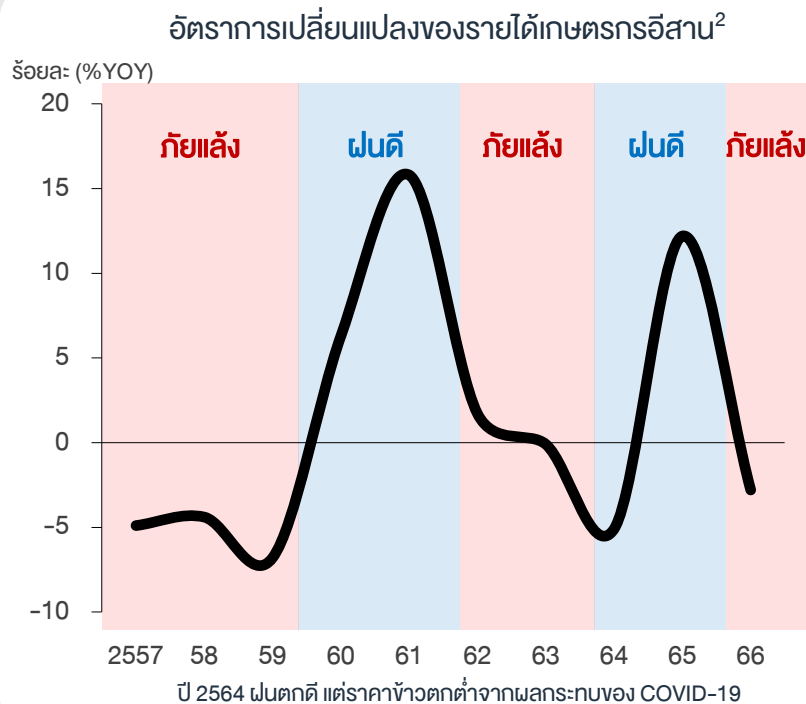
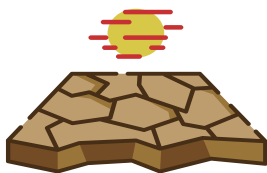
นโยบายที่ไม่
สร้างแรงจูงใจ
ให้ชำระหนี้

1

รายได้เกษตรกรมีความไม่แน่นอนสูง ขึ้นอยู่กับฟ้าฝน...

88%

ของพื้นที่ทำการเกษตร
อยู่นอกเขตชลประทาน¹

รายได้ครัวเรือนไม่สม่ำเสมอ...ไม่เพียงพอ...นำไปสู่การกู้หนี้

บาทต่อครัวเรือน

40,000

30,000

20,000

10,000

0

-10,000

ภาพจำลองรายได้สุทธิ (รายได้หักรายจ่าย) ของเกษตรกรครัวเรือนอีสานในแต่ละเดือน

ม.ค.

ก.พ.

มี.ค.

เม.ย.

พ.ค.

มิ.ย.

ก.ค.

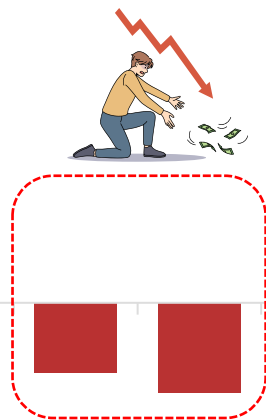
ส.ค.

ก.ย.

ต.ค.

พ.ย.

ธ.ค.

หมายเหตุ: รายได้ประกอบด้วยรายได้จากภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร รวมถึงเงินโอนจากทั้งภาครัฐและเอกชน

ที่มา: ข้อมูลสำรวจพฤติกรรมทางการเงินครัวเรือนเกษตรกร (2562-2563) โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ และประมาณการโดยผู้ศึกษา

มีรายจ่ายเพื่อสังคมและนันทนาการสูงกว่าภูมิภาคอื่น

สัดส่วนรายจ่ายเพื่อสังคมและนันทนาการต่อรายจ่ายทั้งหมดของครัวเรือนเกษตร

หมายเหตุ: รายจ่ายเพื่อสังคม ได้แก่ 1) เงินบริจาค บริจาคในงานบุญ วัด ผ้าป่า กฐิน โรงพยาบาล 2) ค่าของ งานแต่ง/งานบวช/งานศพ 3) สิ่งของและเงินโอนให้คนอื่น

รายจ่ายเพื่อนันทนาการ ได้แก่ 1) ท่องเที่ยว 2) กิจกรรมงานสังสรรค์ หมอลำ ดุหนัง คาราโอเกะ 3) ค่าเสื้อผ้า 4) ค่าใช้จ่ายเลี้ยงชีพ

ที่มา: ข้อมูลสำรวจพฤติกรรมทางการเงินครัวเรือนเกษตรกร (2562-2563) โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

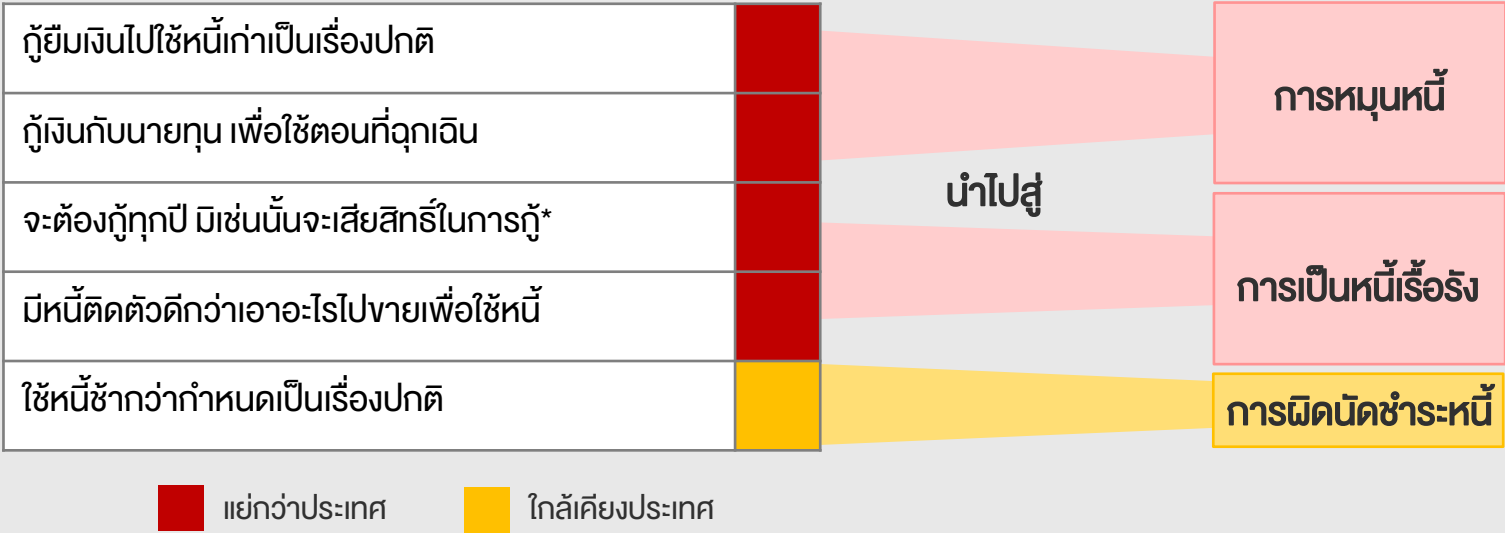

“การตัดสินใจทางการเงินที่ดี นอกจาก
ความรู้ทางการเงินที่ดีแล้ว ยังต้องมี
ทัศนคติและพฤติกรรมทางการเงินที่ดีด้วย”

องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD), 2563

ทัศนคติและพฤติกรรมต่อการเป็นหนี้ของอีสาน น่าเป็นห่วงกว่าภาพรวมประเทศ

5 มุมมองต่อการเป็นหนี้ของอีสานเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศ

หมายเหตุ ตารางแสดงสัดส่วนของเกษตรกรที่ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสัดส่วนที่สูง หมายถึง เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับคำถามนั้น และ * คือ การกู้เงินจากสถาบันการเงิน และคำประกันเป็นกลุ่มที่มา: ข้อมูลสำรวจพฤติกรรมทางการเงินครัวเรือนเกษตรกร (2562-2563) โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์

มุมมองสะท้อนการหมุนหนี้

77%

(ประเทศ 73%)

เห็นว่า
กู้ยืมเงินไปใช้หนี้เก่า
เป็นเรื่องปกติ

40%

(ประเทศ 36%)

เห็นว่า
จะกู้เงินกับนายทุน
เพื่อใช้ตอนที่ฉุกเฉิน

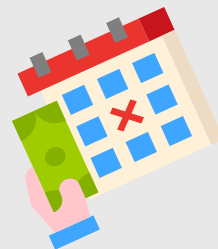

มุมมองส่งผลให้ผิคนัดชำระหนี้

83%

(ประเทศ 83%)

เห็นว่า การใช้หนี้ช้ากว่ากำหนดเป็นเรื่องปกติ

มุมมองนำไปสู่การเป็นหนี้เรื้อรัง

77%

(ประเทศ 70%)

เห็นว่า
มีหนี้ติดตัวดีกว่า
เอาอะไรไปขายเพื่อใช้หนี้

43%

(ประเทศ 39%)

เห็นว่า
การกู้เงินจากสถาบันการเงิน*
จะต้องกู้ทุกปี มิเช่นนั้นจะเสียสิทธิ์ในการกู้

นโยบายที่ไม่สร้างแรงจูงใจให้ชำระหนี้

“มาตรการพักหนี้ในอดีตไม่สามารถ
ช่วยแก้ปัญหานี้ได้อย่างยั่งยืน
เกษตรกรที่เข้ามาตรการมียอดหนี้
สูงขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เข้ามาตรการ
อย่างมีนัยสำคัญ และมีแนวโน้มเป็น
หนี้เสียสูงขึ้น”

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2566

ถอดบทเรียนมาตรการพักหนี้เกษตรกรไทย ช่วยเกษตรกรไทยได้จริงหรือ?
เข้าใจผลกระทบของ 13 มาตรการพักหนี้ใน 9 ปี สู่การแก้ปัญหานี้เกษตรกรอย่างยั่งยืน

แต่มาตรการพักชำระหนี้ครั้งนี้ไม่เหมือนครั้งก่อน จะช่วยสร้างแรงจูงใจ...

ข้อแตกต่างของมาตรการพักชำระหนี้ครั้งก่อนและครั้งนี้

ระหว่างเข้าพักหนี้	ครั้งก่อน	ครั้งนี้
พักเงินต้น	✓	✓
พักดอกเบี้ย	✗	✓ (รัฐบาลช่วยจ่ายดอกเบี้ย)
หากเกษตรกรจ่ายหนี้ ระหว่างการพักหนี้	ตัดดอกเบี้ย ก่อนตัดเงินต้น	ตัดเงินต้นทันที

มาตรการพักชำระหนี้

ข่าวดีที่ลูกหนี้ในโครงการยังไม่รู้

โอกาสทองในการปลดหนี้
ทุกบาทที่ท่านจ่ายหนี้ตอนนี้
จะตัดต้นเงินทันที

ยิ่งจ่ายมาก ยิ่งได้รับประโยชน์ปลดหนี้
กับโครงการ **ชำระหนี้มีโชค**

- ✓ มีเงินเมื่อไหร่ รับมาจ่ายหนี้ เงินต้นจะลดได้เร็ว
- ✓ จ่ายก่อนได้ จ่ายน้อย ๆ ได้ ไม่ต้องรอถึงงวด

รับมาจ่ายหนี้เพื่อตัดเงินต้นอย่างรวดเร็ว
และลุ้นรางวัลใหญ่ ได้แล้ววันนี้ที่ ธ.ก.ส. ทุกสาขา

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
BANK FOR AGRICULTURE AND AGRICULTURAL COOPERATIVES

0 2555 0555
www.sabai.or.th

ธนาคารแห่งประเทศไทย

มหาวิทยาลัยขอนแก่น
KHON KAEN UNIVERSITY

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
FACULTY OF ECONOMICS, KHON KAEN UNIVERSITY

โครงการศึกษา “ทดสอบประสิทธิภาพของหน่วยกระจายข้อมูล เพื่อกระตุ้นให้การชำระหนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”

การทดลองช่องทางการสื่อสารสู่เลือก 200 หมู่บ้าน*

เกษตรกรได้รับการสื่อสารมาตรการฯ เพิ่มเติมผ่าน

เกษตรกรได้รับ

ข่าวสารผ่าน
ช่องทางปกติ

(กลุ่มควบคุม)

(50 หมู่บ้าน)

ช่องทาง
ผู้ใหญ่บ้าน

(50 หมู่บ้าน)

ร้านค้า
ของชุมชน

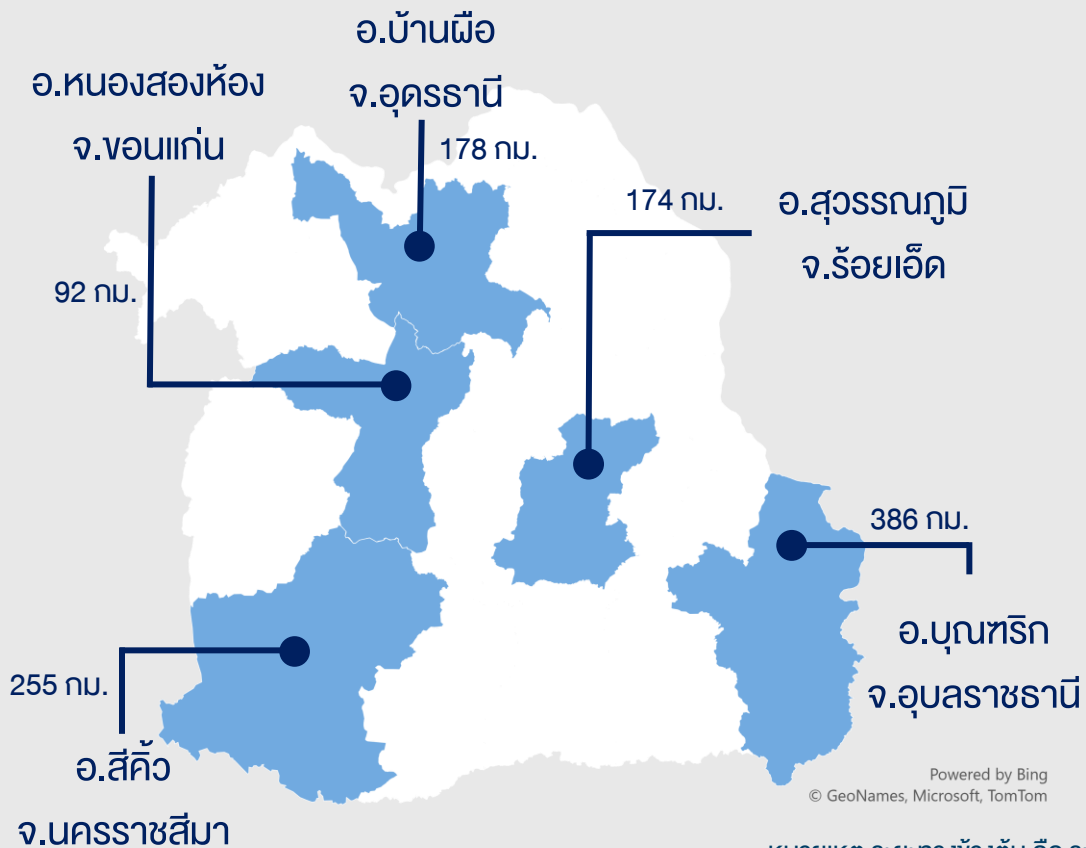
(50 หมู่บ้าน)

Local
Influencer

(50 หมู่บ้าน)

5 พื้นที่ทดลองนำร่อง

ภาพรวมเกษตรกรอีสานในพื้นที่นำร่อง

- อายุเฉลี่ย 57 ปี
- หนี้เฉลี่ย 300,000 บาทต่อคน
- ลูกหนี้เฉลี่ย 86% จ่ายเงินต้น < 10,000 บาท ในปีก่อน
- ส่วนใหญ่ใช้หลักทรัพย์ ค้ำประกันเงินกู้

ที่มา: ข้อมูลสินเชื่อเชิงสถิติภายใต้โครงการฯ

การสื่อสารข้อมูลมาตรการไปยัง 3 กลุ่มทดลอง

ช่วงลงพื้นที่

โปสเตอร์

หลังลงพื้นที่

ไลน์ หรือโทรศัพท์

กระตุ้นทุก ๆ 2 สัปดาห์

ผลต่อการชำระหนี้ 1 เดือนหลังการลงพื้นที่ พบว่า...

% ลูกหนี้ในโครงการพักชำระหนี้ที่จ่ายหนี้มากขึ้นหรือบ่อยขึ้นจากปีที่แล้ว

ผลต่อการชำระหนี้ 1 เดือนหลังการลงพื้นที่ พบว่า...

% ลูกหนี้ในโครงการพักชำระหนี้ที่จ่ายหนี้มากขึ้นหรือบ่อยขึ้นจากปีที่แล้ว

Local Influencer

เทียบกับ

ช่องทางปกติ

4.0%

ผู้ใหญ่บ้าน

เทียบกับ

ช่องทางปกติ

2.4%

ร้านค้า

เทียบกับ

ช่องทางปกติ

0.7%

หนี้เรื้อรัง...ต้องแก้ที่ 3 ห่วงแห่งหนี้ควบคู่กัน

แก้หนี้เรื้อรัง
อย่างยั่งยืน

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND